

POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT

Årsrapport 2011
fra
Tilsynsrådet for politiets utlendingsinternat Trandum.

I forskrift om Politiets utlendingsinternat av 4.11.2008, sist endret 20.12.2010, § 17 er det bestemt at et eksternt tilsynsråd skal føre tilsyn med at behandlingen av utlendingene skjer i samsvar med lovgivingen. Tilsynsrådet skal bestå av leder og to medlemmer, samt nestleder og varamedlemmer. Det er videre bestemt at tilsynsrådet skal avgi en årsmelding for sin virksomhet til Politiets utlendingsenhet, og at årsmeldingen skal offentliggjøres.

1. Mandat og oppnevning

Forskriftens § 17 bestemmer at Justisdepartementet skal oppnevne leder, nestleder, medlemmer og varamedlemmer av tilsynsrådet for en funksjonstid på to år. Tilsynsrådet ble første gang oppnevnt av Justisdepartementet 28. mai 2008. Oppnevningen gjaldt for to år.

Nytt tilsynsråd ble oppnevnt av Justisdepartementet i mai 2010.

Leder Randi Carlstedt og medlem Kjell Lamo ble reoppnevnt.

Spesialrådgiver i sykepleierforbundet Svein Roald Olsen ble oppnevnt som nytt medlem. Begge varamennene ble reoppnevnt. Oppnevningen gjelder for to år. Det har ikke vært oppnevnt nestleder.

Svein Roald Schømer-Olsen, Randi Carlstedt, Kjell Lamo

Varamedlemmene har ikke vært innkalt eller deltatt ved tilsynene, men har vært innkalt til møte med Politiets Utlendingsenhet i desember 2011. Ingen av varamedlemmene møtte.

Tilsynsrådets mandat og rettigheter fremgår av utlendingsforskriften.

Formålet med tilsynene er å se til at behandlingen av utlendingene som er plassert på internatet skjer i samsvar med lovgivingen. Se til at utlendingenes rettigheter i henhold til lov og forskrift blir ivaretatt på internatet, og at fullmaktene til å innskrenke rettighetene ikke utøves i unødvendig omfang eller på en unødvendig streng måte.

Det skal ikke føres tilsyn med utlendingsvedtaket og dets grunnlag, kjennelse for pågrepelse og fengsling eller forvaltningsavgjørelser.

Rammene for Tilsynsrådets virksomhet fremgår av forskriften.

Tilsynsrådet har selv ansvar for å

- planlegge og gjennomføre sin virksomhet
- ta opp forhold rådet finner kritikkverdige
- avgi årsrapport og sørge for offentliggjøring av denne.

Det er bestemt at det skal være minst to tilsyn hvert år og som kan være anmeldt eller uanmeldt.

Rådet har rett til å

- inspisere internatets områder, bygninger og rom der utlendingene oppholder seg
- kreve opplysninger om behandlingen av utlendingene
- rett til å delta på møter om utlendingen dersom denne samtykker
- kreve innsyn i saksdokumentene dersom utlendingen samtykker
- ta opp saker etter henvendelse fra utlending eller på eget initiativ.

Saker eller problemer skal tas opp med Utlendingsinternatets ledelse og søkes i utgangspunktet løst på internatet. Dersom dette ikke fører frem eller tilsynsrådet av andre årsaker finner grunn til det, kan saken tas opp med overordnet myndighet, sjef for Politiets Utlendingsenhet eller Politidirektoratet.

Tilsynsrådet fører ved hvert besøk en protokoll som befinner seg på internatet, og hvor internatets ledelse fører inn gjennomføring av de påpekninger tilsynsrådet har gjort.

Tilsynsrådet kan ikke gi pålegg om utbedringer eller endringer, kun påpeke forholdene og rapportere, og har ingen sanksjoner.

2. Tilsyn

Tilsynsrådet har i 2011 gjennomført i alt 9 tilsyn, fem i første halvår og fire siste halvår. Tilsynene har vært både varslede og uanmeldt og det er også avholdt tilsyn ettermiddag/kveld. Det har vært møter med legetjenesten.

Tilsynsrådet har funnet det nødvendig med et stort antall tilsyn også i 2011, selv om belegget ved internatet gjennomgående har vært lavere enn for foregående år. Dette vesentlig for å få kontinuitet i tilsynene, og fordi utlendingene gjennomsnittlig er der i kort tid.

Tilsynsrådet har vært fulltallig ved alle inspeksjoner med unntak av ett, da Svein Roald Olsen fikk forfall på kort varsel. Rådet fant ikke behov for å tilkalle varamedlem til denne inspeksjonen.

3. Lokalene

Utlendingsinternatet er en tidligere militær forlegning og er delt i fem avdelinger, A, B, C, D og E. Avdeling E ble åpnet våren 2009, men har vært i lite bruk på grunn av bemanningen og at den ligger isolert et stykke fra selve internatet. Avdeling E var ment for enslige kvinner, familier og barn. Avdeling E er også i 2011 sporadisk brukt i forbindelse med masseuttransporter med charterfly. Det er kun vet ett av tilsynene at det har vært utlendinger på avdeling E.

Det er videre avdelinger for enslige menn, enslige kvinner og familier med barn, samt en sikkerhetsavdeling med sikkerhetsceller.

Tilsynsrådet har ved alle tilsynene hatt spesielt fokus på lokalenes befatning, særlig i forhold til antall personer pr rom, også sett opp mot sanitærforholdene. Det er mange innsatte og det er ett bad med flere dusjer og toaletter på hver avdeling.

Det er meget stor belastning på badene/toalettene, og disse trengte oppussing/renovering også dette året. Tilsynsrådet har etter tilsynene gjort bemerkninger vedrørende badene. Bemerkningene har vært om renhold, fukt, slitasje, m.v. Tilsynsrådet er opptatt av lokalene og deres tilstand og renhold med tanke på utlendingenes helse og hygiene. Det er også slik at slitte, skitne og utilfredsstillende lokaler gir leggere grunnlag for ytteligere ødeleggelser.

Forholdene kan også ha innvirkning på den psykiske helsen til utlendingene som oppholder seg på internatet.

Fra ett av badene. Badet har vært pusset opp tidligere.

Tilsynsrådet har påpekt at lokalene ikke er gode, verken for utlendingene som oppholder seg der, eller for de ansatte. Det er trangt og uhensiktsmessig. Dette kan gå ut over sikkerheten, ikke minst for de ansatte.

Det er tidligere påpekt at det er dårlig luft på soverommene. Dette er betydelig bedret etter at det er installert nytt ventilasjonsanlegg. Av sikkerhetshensyn er vinduene fortsatt blokkert med pleksiglass, og naturlig utlufting kan ikke foretas. Tilsynsrådet har påpekt dette ved flere tilsyn, og at en bedre løsning må finnes.

Vindu med pleksiglass og luftehull

Tilsynsrådet har gjort bemerkninger om tørrmaten som har stått fremme hele døgnet, og dette er nå endret slik at maten blir satt inn til faste tider.

Tilsynsrådet har ved sine besøk påpekt at renholdet ikke er tilfredsstillende. Tilsynsrådet har vært opptatt av renhold på grunn av utlendingenes helse.

I løpet av 2011 ble det besluttet å bygge nytt internat, og av sikkerhetshensyn ble det også besluttet å sette opp nytt gjerde rundt hele området, et perimetergjerde som gir internatet et tydeligere preg av fengsel. Det ble bygget to nye og bedre luftegårder. Byggeprosessen har foregått i løpet av 2011 og forventes ferdig våren 2012 med innflytting ca mars. På grunn av dette arbeidet har tilsynsrådet funnet å ikke i like stor grad å påpeke de bygningsmessige manglene. Det er påpekt at flere av rommene i det gamle internatet fortsatt ikke har skap til de innsatte, ikke nattbord, og ikke lys over sengen, men tilsynsrådet har ikke gått videre med dette i påvente av det nye internatet. I det nye internatet vil det bli enmannsrom med dusj og toalett, skap, skrivebord og eget TV.

Bilde fra rom med skap.

I 2010 ble alle røykerommene stengt, og dette har medført bedre luft og mindre søppel inne. Røykerommene er gjort om til tørkerom for de innsattes klær, men de innsatte foretar fortsatt tørking av tøy inne på badene og rommene. Dette kan være helsefarlig for de som oppholder seg der over tid, og tilsynsrådet har påpekt at de ansatte må sørge for at dette holdes i orden.

Det er opplyst at det er et økende antall av utlendingene som har smittsomme sykdommer, for eksempel tuberkulose. Det er viktig at dette tas alvorlig og at de ansatte opprettholder aktsomheten i forhold til dette, og det bør avholdes smittevernkurs.

4. Kontakt med utlendingene

Ved samtlige besøk er det gitt anledning for utlendingene å ta kontakt og samtale med tilsynsrådets medlemmer. Det er gitt opplysninger om at tilsynsrådet ikke har noe med selve utlendingssaken å gjøre, kun med oppholdet på Trandum. I aktivitetshuset er det i tillegg til informasjon om tilsynsrådet og dets virksomhet, beskrevet på de fleste aktuelle språk, og det er hengt opp en postkasse hvor utlendingene kan legge henvendelser og bemerkninger til tilsynsrådet. Det er også hengt opp tilsvarende informasjon på selve internatet. Ved varslede besøk er det hengt opp plakater med tidspunktet for tilsynsrådets besøk. Ved enkelte av tilsynsrådets tilsyn har noen få utlendinger hatt ønske å snakke med tilsynsrådets medlemmer. Tilsynsrådet har tatt kontakt med de innsatte med direkte spørsmål om oppholdet, i forhold til at de har tilgang til telefon, helsetjenester, mat, m.v. Det har vært noen få skriftlige henvendelser. Enkelte av de innsatte er på internatet bare noen få dager, og tilsynsrådet har mottatt brev fra personer som allerede er uttransportert når brevet mottas. Disse er likevel tatt opp og registrert. Røde Kors besøkstjeneste har tatt kontakt med tilsynsrådet og meddelt at utlendingen ikke tør legge brev i tilsynsrådets postkasse fordi det er enkelt å plukke brevene ut av kassen. Det ble da rekvirert en ny bedre postkasse.

De fleste av de innsatte som har samtalt med tilsynsrådet har klaget over maten som de mener er ensformig og ikke tilfredsstillende. De ønsker to varme måltider pr dag, og mer variert middag. Ønskene er brakt videre. Tilsynsrådet vil bemerke at det er flere typer pålegg, frisk frukt og grønnsaker, kaffe, te juice og melk. Middagen er etter fast ukemeny, og er gjentakende for de som sitter lenge. Det fremstår imidlertid som vanskelig å kunne treffe alles ønsker om mat.

Alle klager fra de innsatte er brakt videre til internatets ledelse straks etter møtet, og det er i ettertid kontrollert at det er gjort tiltak for å bedre forholdene.

Tilsynsrådet har sett på utlendingenes mulighet for å bruke telefon og har funnet denne i tråd med det som fremgår av forskriften. Det er ikke mottatt klager på tilgang til og bruk av telefon.

Tilsynsrådet har videre sett på utlendingenes tilbud når det gjelder helse jfr forskriftens § 5, og har ikke funnet noe å bemerke. Enkelte av de innsatte har henvendt seg til Tilsynsrådet under tilsyn med opplysninger i forhold til deres helse og at de mener de ikke får tilstrekkelig tilsyn og behandling. Disse forhold er tatt opp med ledelsen og helsetjenesten. Det er blitt opplyst at etter at det nye internatet er tatt i bruk, vil også helsetjenesten bli ytterligere bedret. Det ble i 2011 arbeidet med å ansette en sykepleier på heltid, og det legges til grunn at stillingen vil bli besatt i løpet av første halvår 2012.

Tilsynsrådet har som tidligere nevnt påpekt at det mangler skap, nattbord og lamper over sengene. Det er installert skap på noen rom, men det mangler flere. Dette medfører at de innsatte ikke har noe sted å legge private ting, det lar seg ikke gjøre å lese på sengen, og det er påpekt at det ikke er bra med flere på ett rom. Flere av utlendingene har opplyst at det er vanskelig å sove om natten.

Mange av disse samme forholdene er påpekt gjentatte ganger. Det er opplyst at årsaken til at det ikke er rettet på delvis er brannene og at det tar tid å få produsert møbler/skap i tilfredsstillende kvalitet. Det vises til ovenstående om dette i nytt internatbygg.

Når det gjelder andre aktiviteter, er det få tilbud for de innsatt. Det var i utgangspunktet noe bedre, men på grunn av gjentatte ødeleggelse er det ikke gjeninnført. Det er i løpet av 2011 satt opp et bordtennisbord som synes å være populært. Det er et begrenset bibliotek, aviser og noen spill i tillegg til TV. På grunn av konflikter mellom de innsatte om bruk av tv er det satt opp liste med tidspunkter for når de enkelte kanaler kan benyttes. Dette har medført mindre konflikter mellom de innsatte. Det synes å være strenge med rettfærdige rammet, og det er viktig at det fører til mindre konflikter.

Det er en gymsal hvor de innsatte kan sparke fotball, spille basket etc. Gymsalen er rengjort og reparert, men den er lite brukt.

Utearealet de innsatte kan benytte er kun luftearealet. Tilsynsrådet har oppfordret ledelsen ved internatet om å finne aktiviteter for de innsatte. Det er i løpet av 2011 ansatt en aktivitetsleder, og tilsynsrådet legger til grunn at han vil være i full gang i 2012 til det beste for utlendingene på internatet.

Årsaken til at en del aktiviteter ikke lenger er tilgjengelig for de innsatte er som nevnt at det har vært mye ødeleggelse fra de innsatte. Dette gjelder tilgang til pc, musikkanlegg m.v. Det er relativt god tilgang på aviser og bøker på ulike språk.

Det er stor slitasje på møbler og inventar.

Tilsynsrådets inntrykk er at det er bedre stemning på internatet etter at det ble satt en begrensning på antall innsatte, og at de ansatte har fått en bedre opplæring. Opplæring av de ansatte foregår kontinuerlig.

Annet

I 2011 har CPT (The European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment) har vært på besøk I Norge og også på et nytt besøk ved Trandum.

Tilsynsrådet ble ikke varslet eller tilkalt ved besøket og ingen av rådets medlemmer var således tilstede.

Tilsynsrådet er gjort kjent med rapporten fra besøket.

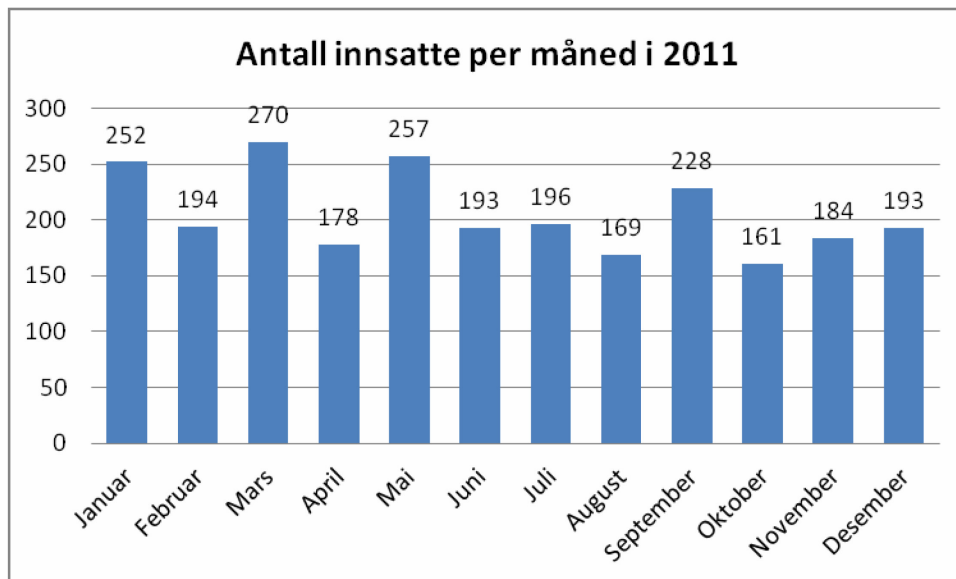
Spesialrådgiver Svein Roald Schømer-Olsen og HMS-rådgiver Kjell Lamo deltok på Sivilombudsmannens menneskerettighetsseminar i november 2011, hvor Schrømer-Olsen holdt innledning og redegjorde for tilsynsrådets arbeid.

Tilsynsrådet har avgitt uttalelse etter forspørsel fra Richard M Williams ved European Commission Study on Best Practices in the Field of Forced Return Monitoring.

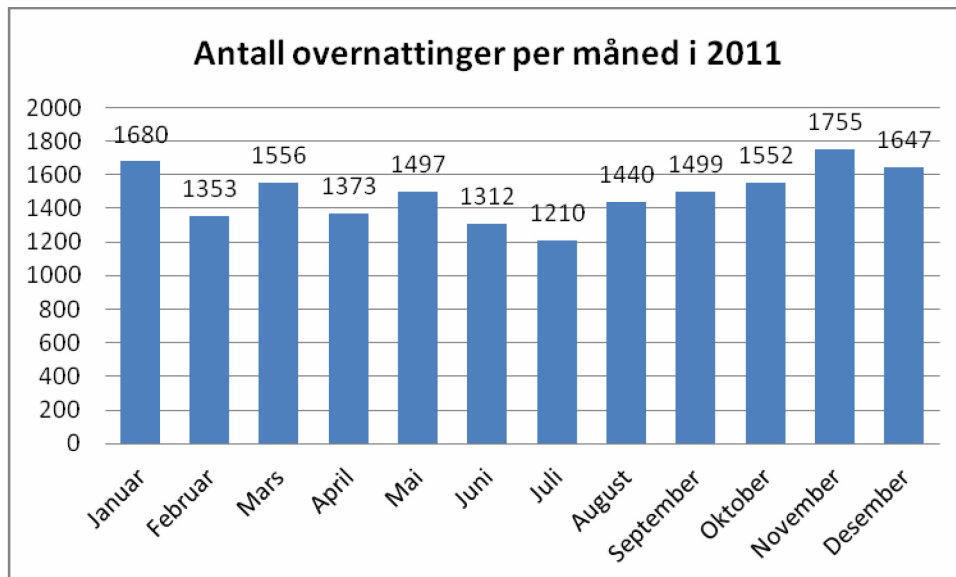
Tilsynsrådet har fått henvendelse fra enkeltpersoner vedrørende utlendinger på Trandum, blant annet bekymringer i anledning uttransporteringer. Dette er formidlet videre til ledelsen ved Trandum, og tilsynsrådet har i etter tid mottatt rapport og hva som er gjort.

Oversikt over innsatte i politiets utlendingsinternat Trandum i 2011:

Det var 2475 innsatte på Politiets utlendingsinternat i 2011 som vist i grafen nedenfor.

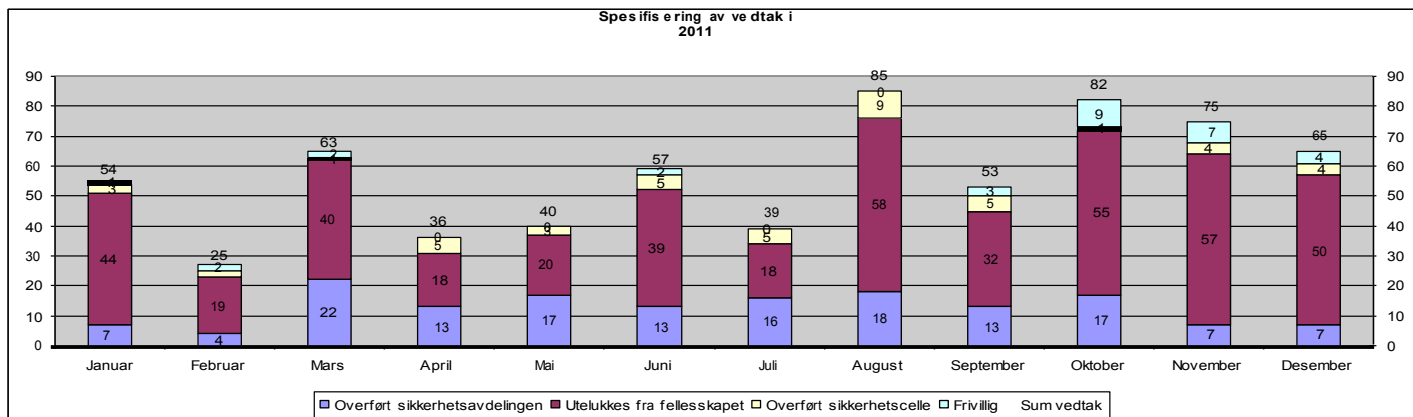
Det var 17874 overnattinger i løpet av 2011.

Bruk av makt/Sikkerhetsavdelingen

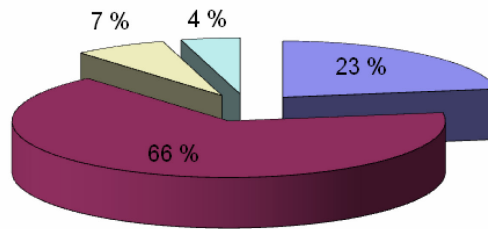
Fram til september 2011 ble personer som frivillig ønsket et opphold på Sikkerhetsavdeling innlemmet i en av de følgende kategorier; Overført sikkerhetsavdelingen, Utelukket fra fellesskapet og Sikkerhetscelle. Fra og med september, ble Frivillig skilt ut som en egen kategori. Etter avtale med sikkerhetsrådgiver Axel Withers, ble det foretatt ny gjennomgang av maktvedtakene i 2011 og skilt ut de frivillig fram til september slik at statistikken for 2011 blir enhetlig. Dette innebærer at 11 vedtak (8 Overført sikkerhetsavdelingen og 3 Utelukkelse fra fellesskapet) har blitt omklassifisert som frivillig.

82 av de 681 vedtakene, altså 12 %, skyldtes lempeliggjøring av tidligere fattet vedtak. Lempeliggjøring er vedtak om nedgradering av maktbruk, det vil si at en innsatt blir overført fra for eksempel sikkerhetscelle til utelukkelse av fellesskap.

Totalt for året:

Vedtak i 2011

■ Overført sikkerhetsavdelingen ■ Utelukkes fra fellesskapet □ Overført sikkerhetscelle □ Frivillig

Tilsynsrådet har ved hvert besøk gjennomgått vedtak om bruk av maktmidler, som innsetting i avdeling C, eller andre begrensinger for de innsatte, og har snakket med de som har vært innsatt i avdeling C i den grad de har ønsket eller akseptert dette. Etter anmodning har tilsynsrådets leder fått oversikt for enkelte måneder med oversikt over hvem det er vedtatt brukt makt i forhold, begrunnelse, lengde av innsetting, fordeling mellom kjønn m.v. Tilsynsrådet har ikke funnet noe å bemerke.

Det er anført at i 2010 ble det ansett som uproblematisk å anvende maktmidler som innsettelse i sikkerhetsavdeling i forbindelse med uttransportering. Det er påpekt at erfaring viste at det kunne oppstå problemer med innsatte kort før uttransport som kunne medføre at slik transport ikke kunne gjennomføres, og at de derfor i noen grad ble satt i sikkerhetsavdelingen før transporten ble gjennomført. Dette synes å ha vært praksis også i 2011.

Larvik 22. mars 2012

Randi Carlstedt

Kjell Lamo

Svein Schømer- Olsen